

își concepe rolul unilateral, dar e completat de partenera sa, Vászrhelyi Katalin (Eva), foarte precisă în tot ceea ce întreprinde; Szabó Zoltán (Străinul) realizează o apariție stranie, ce stârnește reacții neașteptate. În sfârșit Botka László (Bunicul) are prilejul să-și etaleze experiența de scenă abia în final, dar cu bune rezultate.

Un spectacol cu reale virtuți, care valorifică un text interesant.

. Mihai Crișan

TEATRUL DE NORD
DIN SATU MARE —
SECȚIA MAGHIARĂ

HUGHENOȚII

de Székely János

Un spectacol amplu, lucrat cu
mîgălă și cu prudență...

Data premierei: 14 decembrie
1979.

Regia: KOVÁCS FERENC. Scenografia: PAPP JUDIT.

Distribuția: KISFALUSSY BÁLINT (Gérard); DÁVID SÁNDOR (Albert); SZÉLYES FERENC (Jean); DENGYEL IVAN ANDOR (Rochette); ACS ALAJOS (Rabaut); BOFR FERENC (Charnay); TÖRÖK ISTVÁN (Temnicerul).

Reprezentînd *Hughenoții*, colectivul maghiar din Satu Mare și-a asumat misiunea de a monta în premieră absolută o piesă masivă — un fel de iceberg, din care spectacolul poate revela una sau mai multe părți semnificative, iar în caz de eșec, poate provoca o submersiune definitivă în adîncul uitării. Székely János își declară teatrul ca fiind unul „de lectură”; e un clasicizant, iubitor al formelor docte (teatru în versuri!), care a învățat să profite în mod creator de cunoașterea tehnicii dramaturgice. Clasicizant nu înseamnă însă vetust. Limba piesei este fluentă și modernă, scriitorul inovează în cadrele pe care și le impune, iar ideatica este frapant contemporană.

Piesa se petrece într-un loc și într-un moment istoric determinate: Toulouse, 1 ianuarie 1762, în toilul înfruntării dintre catolici și hughenoți, avînd în plan secund ascensiunea ideilor luminate ale enciclopediștilor (Rousseau, Diderot, d'Alembert). Două puteri acaparatoare se în-

fruntă pentru a lua în stăpînire spiritele unor oameni tineri, neezitînd să folosească mijloacele celei mai pernicioase negustorii — aceea care face din creiere o marfă, și din convingeri, monedă calpă. Strigarea mîrfii e o bătălie a elocinței, misiții au retorică și o înfricoșătoare lipsă de scrupule. În soluția de final propusă de montare, incidentul tragic (uciderea involuntară a corifeului iezuit) devine o consecință a blasfemiei; demnitatea umană e seacă la mezat, iar marocul spiritelor deplasează existențele din cadrele firescului, le dă un curs stupid; crima se înfățișează astfel ca un act negator, necesar. *Hughenoții* este o meditație asupra unei faze a istoriei civilizației, o pledoarie pentru respectul opțiunii libere, împotriva mercantilismului clerical. Obiectul disputei e omul-ființă rațională; a-l deposeda de această însușire — susține Székely — este un păcat capital.

Spectacolul, asemenea textului, este stufoș; regizorul Kovács Ferenc, conștient de dificultatea înscenării, a lucrat cu mîgălă de caligraf, cu pondere, dar și cu prudență. Care prudență, spune zicala, este mama înțelepciunii; dar, teatrul cere și o anume îndrăzneală. În acest sens, conducătorul de joc se comportă inegal: cînd își permite inventivitate, cînd revine la canoane. Actorii, fără ex-

ceplie, au abordat textul cu poftă de joc. În rolurile celor trei frați: Kisfalussy Bálint (Albert) — dirz, neînduplecat, compănind cu inteligență, de jucind manevrele inamicilor; Dávid Sándor (Gérard), la primul său rol important, e la înălțimea tensiunii instaurate; Szélys Ferenc, tinăr la chip și în mijloace, îi dă mezinului Jean o turnură tragică, fără a cădea în excese. Dengyel Iván (Rochette) e confesorul-ambasador al părții hughenote; trăiește criza de conștiință a uneltei folosite în scopuri ignobile; prins în angrenaj, e golit de omenescul primar. Ács Alajos (Rabaut) și Bóer Ferenc (Charnay) sînt cele două înalte fețe bisericesti angajate în dispută: doi șamani delatori, atenți la aparenta antinomie, suav și zelos, primul, rapace și diabolic de deștept, al doilea, împlinind, ambii, jocul pe muchie de cuțit al celor doi monștri, lihniți de pofta de a avea victime. Temnicerul, în interpretarea lui Török István — premiul pentru cel mai bun rol episodiu la Sfintu Gheorghe — apare nu doar ca un individ care-și face meseria; el asistă, cu „sărăcia și nevoile sale“, comentînd în surdină și veghind ca atît el, cît și cei asupra cărora se abate prigoana să-și păstreze chipul de om, măcar.

Teodor Sugar

**INSTITUTUL DE TEATRU
„SZENTGYÖRGYI ISTVÁN“
DIN TÎRGU MUREȘ**

CAIN ȘI ABEL

de Sütö András

Abordarea scenică a dramelor lui Sütö András presupune o gândire teatrală la înălțimea textului, viguroasă și profundă. Spectacolul se cuvine să fie decis, intrucît „jumătățile de măsură“, sub pre-siunea ideilor în conflict, pot deruta. În *Cain și Abel*, mitul devine obiect de po-

Regia: KOVÁCS LEVENTE. Scenografia: PAPP JUDIT.

Distribuția: PANEK KATI (Eva); TATAI SÁNDOR (Adam); KERESZTES SÁNDOR (Cain); MELEK VILMOS (Abel); ISTVAN MÁRTA (Arabella); SZENTMIKLOSI JÓZSEF (Vocea Domnului) — clasa LOHINSZKY LORÁND.

lemică; autorul se pronunță împotriva supunerii abeliene și a dezabuzării lui Adam, izgonitul; Cain, eroul tragic, consacră răvrătirea împotriva necunoscutului Stăpin, ca unică atitudine generatoare de progres. Resemnarea Evei nu e doar un act de lășitate; muma își apără puii, aceasta e dintîia ei menire, se clarifică însă și consecințele degradante ale supunerii. Arabella — misionară a îngerilor, personaj inventat de Sütö — se umanizează, iluminată de pilda lui Cain.

Kovács Levente, regizorul spectacolului studentesc de la Tîrgu Mureș, interpretează această înfruntare de forțe în registru de oratoriu. E o propunere originală, justificată prin calitățile echipei. Tonalitatea de mister medieval nu contravine textului; ceea ce am văzut e un mit păgîn nu prin formă, ci prin conținut. Iriștește, fiecare epocă a rejudecat miturile (între ele, și pe cel al lui Cain) în raport cu propriul său nivel de maturitate filozofică. Din acest unghi, colectivul prezent pe scenă dă piesei o deslușire contemporană prin intermediul formulei scenice neobișnuite alese. Pedagog și încercat animator al mișcării de amatori, Kovács își cunoaște interpreții; el realizează aci un interesant transfer de experiență, cu un considerabil efect improspătător. Stilistic, spectacolul e un amalgam de imagini și soluții vehiculate în teatrul contemporan, retopite, reelaborate. O asemenea întreprindere e de obicei pîndită de primejdia lipsei de omogenitate; dar regizorul integrează mijloacele novatoare într-o structură specifică. E drept, altoiul a avut și unele excrescențe, dar în întregul său spectacolul e încheat. Cea mai valoroasă izbîndă este însă faptul că studenții exprimă artistic o gândire adecvată personalității lor și se definesc, fără puțință de tă-

**Spectacol
de echipă
în care se definește
personalitatea
interpreților**